

BLÄNDAREN

Kalendern

Deadline för julnumret? är 21/12

Månadsmöte 30/11 kl 18.00 ABF på Midgårdsgatan som vanligt

Årsmöte 25/1 2015 kl 18.00 samma ställe

.....

Det är upp till er om det ska bli något julnummer i år! De år jag har sammanställt Bländaren har det blivit tillräckligt med bidrag och jag hoppas att det blir så i år också. Tack alla som varit flitiga bidragsgivare, det är toppen med ett gäng som är trogna. MEN, det skulle vara roligt om ni andra som verkat i det fördolda kom fram och visade era bilder! Nog har ni väl något ni skulle vilja visa för oss andra! Lika gärna som ni lägger upp bilder på facebook kan ni väl skicka till mig? Var är alla tjugiga vinterbilder till exempel?

Annika (redaktör)

.....

Utställningsbilder

Nu är det dags för flera bilder till fiket på ABF. **De som vi haft i lager är slut, så nu vill vi ha in en ny uppsättning för visning.** Ta med er så vi klarar oss fram till årsmötet nästa år. Som ni kanske redan vet, så är det måttet 30 x 40 cm med passepartout som gäller, för montering i våra rammar.

OBS! Försök montera bilden direkt på passepartouten, så att vi kan ta bort bakstycket om bilden ska monteras i de tunnare ramarna som vi har. Eller leverera utan bakstycke.

Vi tycker att det vore extra kul med bilder från alla våra nya medlemmar, men givetvis mottages alla bidrag med tacksamhet.

Ju fler bilder vi får in, desto oftare kan vi byta = fler kronor i klubbkassan, genom bidrag från ABF. Leta i arkivet eller kom med nytagna bilder, allt mottages tacksamt. Ta med er när ni kommer på månadsmötet, och om ni inte kommer dit åk till Reinart på Brunflovägen 66 och lämna bilderna där.

.....

Hjärtligt välkommen!

Ny medlem

Mikael Silfver

Ordföranden har ordet

Ett aktivt och spännande år går mot sitt slut. Det mesta av engagemanget har gått till vårt projekt "365 dagar i Östersunds kommun". Men jag ser också att det på vår facebookside sprider sig aktiviteter såsom nya kameragrupper. Vi har sen tidigare några som fotat med pentax och som har träffats ett antal gånger. Nu finns det både Canon och Nikongrupper som har haft aktiviteter både ute och inne. Det är ett jättebra initiativ. Man kommer som nybörjare snabbare in i vår verksamhet och får träffas i mindre grupper. Man har större chans att tillsammans med likasinnade kamrater lära sig lite om just det kameramärkets teknik och möjligheter. Vi har genomfört studiecirkel i Lightroom, blixthantering och nybörjare för digitalkamera, något som vi fortsätter med under nästa år.

Nu har vi alltså några veckor kvar att foto till vår bok. Det har gått trögt med anmälningarna sista tiden och jag vill uppmana "utmana" alla medlemmar och styrelse att ta chansen att foto en bild till boken 365. Min förhoppning är att vi kan sälja många böcker och att vi får ett överskott som vi kan göra trevliga aktiviteter av. Kanske bussresor, kända föreläsare/ fotografer och andra aktiviteter som vi önskar. Jag har haft ambitionen att foto 1ggr/ vecka och det har jag nästan lyckats med. Det har gjort att jag verklingen har fått lära mig hur kameran fungerar och att "jaga" fotoobjekt. Ibland har man nästan känt sig som en reportagefotograf. Nått som jag också lärt mig är att gå närmare fotoobjektet använda vidvinkel och att inte vara rädd för att trycka av.

Under 2015 har vi ju ingen bok att fota men då går vi över till den vanliga verksamheten att "tävla" med bilder. Det innebär att vi i klubben kommer att ha 4 st. "fotosalonger" utställningar. Där ni medlemmar kommer att vara med. Förslag på tävlingsregler ser ni här i Bländaren. Synpunkter på förslaget kan diskuteras på vårt månadsmöte den 30 november.

På månadsmötet informerar vi också om 365-projektet. Klubben bjuder på fika, glögg o lussebullar. Samt föredrag och bildvisning av Göran Ekström. Finns på nätet. <http://ekstromnaturfoto.pictora.se>. Titta gärna in på hans hemsida.

Nästa år börjar med Årsmöte söndagen den 25 januari, då vi också brukar bjuda på smörgåstårter och välja ny styrelse. Dessutom inte att förglömma skall vi/ni lämna in bilder till RIFO. Riksfotostämman i Malmö 15-17 maj. Se <http://www.rfs-fotoklubbar.org>. Klicka på Rifo 2015.

Den 22 februari har vi månadsmöte och då har vi inlämning av bilder både till vår egen fotosalong och till Difo. Distriktfotostämman. Vi tillhör mellannorrländska distriktet. MND. <http://www.mndfoto.se>. Vi kommer att stå som värd för Difo 2015. Innebärande att vi bör ha många bilder med! Styrelsen har också beslutat att bjuda på inlämningskostnaderna och att det finns förslag på att ha månadsmöte samtidigt med stämman.

Så jag vill uppmana er alla titta igenom era bilder och lämna in både till januari och till februari-mötet. Det blir mycket att göra under december och januari. Gå in på Rifo och Difo, Riksförbundets hemsida och distriktets hemsida för att se tävlingsregler. Frågor maila gärna till styrelsen info@storsjobygdensfotoklubb.se

Hälsningar Orvar Dahlberg

Allmän info

Uthyrning

Det finns dia/filmskanner att hyra. Pris 500:- kr i depositionsavgift och 50:- kr i hyra för två veckor. Depositionsavgiften får ni tillbaka om skannern återlämnas oskadd och felfri.

Skärmkalibrator

pris 200:- kr som ni får tillbaka vid återlämnandet om den återlämnas oskadd och felfri. Hyrtid en vecka.

Bakgrundsstativ

för porträtt och produktfotografering. En stor 3 x 3 m stativ med blå duk, men man kan även använda presenningar, lakan mm som bakgrunder på den. Samt en före detta silverfärgad filmduk med stativ, bra för porträtt storlek ca 175 x 175 cm. Bakgrunderna är privata men uthyres till behövande för 150:- per gång. Hyrtid får diskuteras vid varje tillfälle.

Sensorrengörare

Vi har även en rengöringspensel för sensorer, så att ni kan få hjälp att rengöra den om det är någon smuts som inte vill försvinna med kamerans egen rengörare. Kontakta Thomas Karlsson för att få hjälp.

Kom ihåg att batteriet måste vara fulladdat vid rengöringen.

Utskrifter

Vi har möjlighet att hjälpa er med utskrifter till utställningar tävlingar eller vad ni nu vill göra med dem. Storlekar från 10 x 15 cm till A3+ som är 33 x 48 cm på vår Canonskrivare. Även större bilder kan skrivas ut under vissa omständigheter på vår stora hp skrivare upp till 60 x 90 cm. All försäljning av utskrifter och kapaplattor sker mot kontant betalning. Ni tycker säkert att vi är dyra på utskrifterna, men vi kan inte hålla samma priser som på Internet. Eftersom vi gör små inköp så blir priserna högre, och fraktkostnaderna större per enhet, och vi måste försöka få tillbaka de utlägg som blir så att klubben inte går i konkurs. För utskrifter och plattor kontakta Reinart P eller Thomas K och avtala tid för utskrifter.

Prislista

Fotoutskrifter

10 x 15 cm 6 kr/st

A4 25 kr /st

A3 50 kr/st

A3+ 60 kr/st (för tillfället endast matt)

40 x 60 cm 100 kr/st

60 x 90 cm 200 kr/st

Kapaskiva förklustrad på en sida vit.

A3 vita 30 kr/st (29,7 x 42 cm)

A3 svarta 36 kr/st (29,7 x 42 cm) NYTT

A2 65 kr/st (50 x 70 cm)

Förslag till tävlingsregler

§1 Tävlingsform

Klubbens interna tävlingar arrangeras som en salong där tio bilder i varje klass tas ut för visning utan inbördes ordning. Två klasser, en för påsiktsbilder och en för digitala bilder.

§2 Antal tävlingar och teman

Två tävlingar under vinter/vår och två på hösten. Vid en tävling under och vinter/vår och en under hösten skall det finnas ett särskilt tema för tävlingen. Teman bestäms av medlemmarna under sista månadsmötet året före.

§3 Deltagare

Endast medlem i klubben äger rätt att delta i tävlingarna och då med högst tre bilder per klass. Tävlingsbidrag får icke tidigare ha placerat sig bland de tio bästa i någon av klubbens arrangerade tävlingar. Däremot får tävlingsbidrag ha deltagit och placerat sig i utomstående tävlingar.

§4 Format

Påsiktsbilder

Största format inklusive eventuell passepartout är A3, 42x30 cm Bilden bör vara monterad på kartong eller liknande. På baksidan skrivs en bildtitel.

Digitala bilder

Digitala bilder skall ha längsta bildsidan 2000 pixlar. Formatet skall vara jpg. Bildfilens storlek ska hållas mindre än 1 MB. Filnamnet är titeln på bilden.

§5 Inlämning

Tävlingsbidrag får icke vara märkt med fotografens namn. Bilden bör förses med en titel. Tävlingsbidrag lämnas på månadsmötet i respektive inlämningsmånad. Aktuella inlämningsmånader anges i programmet för året. Digitala bilder skickas med e-post till tävlingsansvarig senast kl 16 dagen för månads-mötet.

§6 Bedömning

För bedömning av tävlingarna anlitas utomstående domare. Domaren tar ut tio bilder för visning i varje klass. Ingen inbördes ordning. Domaren bör också kommentera dessa

§7 Visning

Uttagna bilder visas under nästkommande månadsmötet efter inlämning och med domarens kommentarer. De uttagna påsiktsbilderna ställs sedan ut i ABF:s café och de uttagna digitala bilderna läggs ut på klubbens facebook-grupp och på hemsidan

Hej!
Som ny i klubben tänkte jag bidra med några av mina bilder.
Vissa är lite roliga medan andra är bara fina.
Gemensamt har de att jag vid något tillfälle haft dem som skärmbakgrund på datorn.
Thomas Hintz

LED-ljus lyser upp makro och stilleben i vintermörkret

Vintermörkret sänker sig över oss och man blir nästan tvungen att använda stativet när man skall fotografera även mitt på dagen. Vissa dagar kan vädrets makter dessutom vara riktigt grini-ga och då är det skönast att stanna inomhus. Men det kan ju börja klia i avtryckarfingret ändå och då kan man ju ägna sig åt att fota makro eller stilleben.

En belysning för makro och små stilleben, som inte gräver alltför stor hål i kassan, är en s.k kläm-spotbelysning från IKEA som heter Jansjö. För den relativt humana summan av 99 kronor levererar den en koncentrerad ljusstråle på 75 lumen med en ljusfärg som påminner om glödljus.

Nedanstående bilder är exponerade med 1/25 resp 1/30 sek och bl 5,6 vid 400 ISO. Vitbalans, som sagt glödljus, ingen justering i efterbehandlingen

Som fotograf ute i naturen stöter man ofta på nya upplevelser och intryck. Det kan vara insekter, växter eller situationer som är helt nya för en. För min del blev det även i år att jag drogs till fjärilarna. Under dessa fototurer upptäckte jag både insekter och växter som jag inte stött på tidigare. Jag började fota även dessa och läste mig till vad de hette och så vidare. Genom mitt fjärilsintresse hade jag kommit i kontakt med Artportalen på nätet, där man kan rapportera sina fynd. Jag anmälde mig som rapportör och har under mitt första rapportår, skickat in ett 40-tal observationer. Det har varit väldigt intressant och lärorikt. Här kommer några exempel på vad jag rapporterat förutom fjärilar.

Dolomedes fimbriatus – Kärrspindel. Rapporterad.

Fyrfläckad trollslända. Hane Rannåstjärnen.

Fyrfläckad trollslända. Hane Rannåstjärnen.
Rapporterad

Bivarg Mot Dagsådalen.
Rapporterad

Kärrdunört Epilobium palustre L. Rannåstjärn. Rapporterad

Större Kärrblomfluga Mot Dagsådalen. Rapporterad

Cimbex femoratus. Stor klubbhornsstekel. Norr Norderåsen, bäck. Rapporterad

Flugblomster Hegled. Rapporterad.

Flugblomstret hade jag både sett och fotat tidigare år, men håll med om att vid första anblicken tror man att det är en sorts insekt man betraktar. Men när jag fotade den stora "flugan/bromsen" med de konstiga antennerna, hade jag ingen aning. Det visade sig vara en "Stor klubbhornsstekel" En annan gång upptäckte jag en blomma som var totalt okänd för mig. Den bara stod där och visade upp sina långsmala blommor i en lila/rosa/vit färgblandning. Efter mycket sökande och hjälp från Artportalen, konstaterades det att det var en Kärrdunört *Epilobium palustre L.* Bivargen hade jag bara hört talas om men inte sett eller fotat förrän nu.

Jag längtar redan till våren när naturen vaknar upp och nya spännande fotoupplevelser väntar.

Text och foto: Dick Enebro

Atacamaöknen, Chile 2013.

Under de dagar vi var kvar i San Pedro de Atacama passade vi på att göra några turer i omgivningarna. Det blev t.ex. solnedgång från någon av topparna i "Valle de la Luna" Måndalen, besök vid någon av saltsjöarna där flamingos ofta samlas och en saltsjö där man flyter högt i vattnet.

På väg till Valle de la Luna. Vi gör en extra sväng och kommer till en "mirador" utsiktsplats och kan konstatera att det finns små oaser lite här och där.

Här kan vi se en typisk del av bergen i området i Anderna. Jag är inte alls geologiskt kunnig, men om det är som jag tror har klipporna rakt framför kameran bildats genom sedimentation och en gång i tiden legat horisontellt i havet. Sedan har de tektoniska plattorna som krockar längs hela den sydamerikanska västkusten knycklat ihop sedimentbergen så att de har rest sig till som här 2500 - 3000 meter över havet och samtidigt ställt sig på högkant. Det är på det sättet som hela bergskedjan Anderna har bildats.

Det samlas ofta ganska många människor på topparna i Måndalen för att se solnorgångarna.

Bilden tagen rakt österut mot Anderna.

Jag visste ju att det faktiskt var fullmåne denna dag och jag visste också att månen kommer upp ca 180 grader från solen, så jag var ju ganska beredd på var den skulle dyka upp. Jag hade dock inte en aning om att den skulle vara så fantastiskt snäll och uppenbara sig tillsammans med den mäktiga vulkanen Licancábour. En osannolik tur faktiskt.

Vi ägnade också en heldag åt att åka omkring på de få vägar som finns i området. Strax söder om San Pedro ligger en saltöken som heter Salar de Atacama och som är c:a 10 mil lång och 3-5 mil bred. Höjd över havet är 2.300 m. I denna saltöken finns några mindre och grunda sjöar. Allt ligger i ett reservat som heter "Reserva Nacional los Flamencos" och har en yta av 740 km². För att lättare förstå storleken på reservatet kan man dra roten ur ytan och då får man ett område som motsvaras av ca 27 x 27 km. Ett ganska stort reservat för flamingorna tycker jag, och det finns många fler liknande reservat i Chile. Jag antar att vattnet i dessa sjöar inte är salt. Jag vågade inte ta lite på tungan (som jag brukar) för att konstatera salt eller inte,

då det vore fruktansvärt dumt att ta en så'n risk. Vattnet såg ut att vara allt annat än rent. Genom sjösystemet rinner en liten bäck som kommer från bergen. På stränderna runt om ligger det dock ett tunt saltlager. I dessa sjöar trivs flamingos och några andra fågelarter. Samtliga som jag såg just här var vadare. Vi spenderade ett par fantastiska timmar vid en av sjöarna och jag kunde fota flamingos med mitt stora 400 mm objektiv med extendar. Temperaturen var helt perfekt och inte en enda liten vindpust. Klarblå himmel. Atacamaöknen är fantastisk!

Laguna Chaxa

"Flamenco Andino", andisk flamingo eller flamingo från Anderna.

"Flamenco Chileno", chilensk flamingo. Här finns ibland en tredje flamingoart, som heter Flamenco de James, men den lyckades jag inte se.

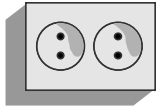
På väg tillbaka mot San Pedro råkade vi se en liten skylt med texten Lago Cejar och jag hajade till. Jag hade sett/läst något om denna sjö; någon turistbroschyr som jag såg inne i stan och visste lite om vad det handlade om. Det är en sjö som enligt uppgift skulle vara lika salt som vattnet i Döda havet. Äntligen skulle jag få bada i en riktig saltsjö och jag skulle naturligtvis vilja ligga och läsa med en tidning i händerna.

Förra gången detta hände var 1969 när jag och en kompis var på en leaveresa från FN-bataljonen på Cypern till Israel och vi hyrde en taxi för att åka till Döda havet för ett bad. Den gången gick det åt pipan, på grund av att det var oroligheter och soldater stoppade oss vid en vägspärr endast ett par km från sjön. Vi kunde se sjön när vi vände.

Här fanns inga vägspärrar och nu skulle det ske. Badbyxor hade jag naturligtvis inte tagit med, så kallingarna fick duga. När jag gick i vattnet upptäckte jag att det fanns sylvassa stenar på botten, trodde jag. Det var naturligtvis så att vattnet var mättat av salt och "överblivet" salt avsatte sig som sylvassa kristaller och täckte hela botten. Som tur var hade vi Teva-sandalerna med oss i bilen. Annars tror jag faktiskt inte att det hade gått att bada överhuvudtaget. Vi simmade och badade en ganska lång stund, kanske en halvtimme, trots att vattnet var väldigt kallt. Vi hade ju inga handdukar med oss så vi var tvungna att soltorka och det gjorde att huden blev täckt med osynliga men sylvassa saltkristaller och det kliade och kändes hemskt när vi satte oss i bilen och åkte tillbaka till San Pedro. Tyvärr hade jag ingen tidning eller liknande heller, så jag ritade in en tidning i fotot i stället. Det var i alla fall en skaplig utsikt att ligga och flyta i.

Reinhold Skoglund, Brunflo, (fortsättning följer).

KONTAKTSIDAN

Styrelsen 2013

Styrelsen 2014

Ordförande:

[Orvar Dahlberg](#) 072-747 42 00

Kassör:

Yvonne Larsson 070-244 74 57

Sekreterare:

Reinhold Skoglund 070-621 05 50

Kjella Jonsson 070-217 46 74

Ledamöter:

Annika Thunström 070-529 41 62

Björn Englund 070-254 25 21

Thomas Karlsson 070-566 60 40

Suppleanter:

Leif Pettersson 070-329 19 63

Dick Enebro 070-230 45 57

DIFO-ledamot:

Kerstin Andersson (Vill gärna ha in synpunkter som rör Mellannorrländska distriktet)

Ansvarsområden:

Hemsidesansvarig:

[Leif Pettersson](#), 070-329 19 63

Bländarredaktör:

[Annika Thunström](#) 070-529 41 62

Tävlingsansvariga:

Sven-Olof Färnström 070-219 01 23

Inga-Lill Fredriksson 073-612 10 27

Kjell-Svantesson 070-651 63 16

Materialförvaltare:

Björn Englund 070-254 25 21

Reinar Persson 070-600 84 63

Valberedning:

Jan Johansson 072-233 25 15

Sven-Olof Färnström 070-219 01 23

Kontaktman utställning på Jamtli:

Thomas Karlsson 070-566 60 40

Revisorer: Arne Eskilsson

Hemsida <http://www.storsjobygdensfotoklubb.se>

Facebook <https://www.facebook.com/groups/332677700178449/>

Styrelsen: info@storsjobygdensfotoklubb.se

Webmaster:

webmaster@storsjobygdensfotoklubb.se

Tävling: tavling@storsjobygdensfotoklubb.se

Utflykt med kort varsel:

utflykt@storsjobygdensfotoklubb.se

365 dagarprojektet:

kontakt365@storsjobygdensfotoklubb.se